



## DET KONGELIGE KOMMUNAL- OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

Kulturdepartementet  
Postboks 8030 Dep  
0030 OSLO

Deres ref	Vår ref	Dato
16/1857	16/1408-7	02.09.2016

### **Forslag til ny åndsverklov - Høring -**

Viser til oversendelse datert 17. mars i år.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) har følgende innspill:

### **Innhold**

1.	Innledning og bakgrunn .....	1
1.1	Revisjon av opphavsretten – en krevende oppgave .....	2
2.	Forskjellige materielle temaer .....	4
2.1	Om lenking .....	4
2.2	Om kopiering til privat bruk .....	4
2.2.1	Ufravikelig rett til å kopiere til privat bruk .....	4
2.2.2	Privatkopieringsvederlag .....	5
2.3	Opphavsrett og viderebruk av offentlig informasjon .....	6
2.3.1	Opphavsrett og viderebruk .....	6
2.3.2	Offentlige databaser .....	7
2.4	Freedom of panorama .....	8
3.	Europeisk regelverk for opphavsrett .....	8

### **1. INNLEDNING OG BAKGRUNN**

KMD har ansvaret for å koordinere regjeringens IKT- politikk, herunder tiltak for å fremme innovasjon og verdiskaping med digitalt innhold. KMDs utgangspunkt for å svare på

Kulturdepartementets forslag til ny åndsverklov, er et ønske om at digitalt innhold skal være lett og lovlig tilgjengelig, særlig for tjenesteutviklere.

Samtidig vil vi understreke viktigheten av at ansvar for distribusjonen av innhold (mellom rettighetshavere, tjenesteutviklere og sluttbrukere) er rettslig avklart. Det gjelder for både tjenesteutviklere og andre som ser muligheter til å skape innovasjon og vekst med utgangspunkt i digitalt innhold, også opphavsrettslig beskyttet.

I tillegg mener vi at det er viktig at det blir tatt hensyn til hele næringskjeden, fra opphaver til forbruker, i en erkjennelse av at opphavsretten de siste to tiår er blitt et rettsområde som har virkninger langt utover det kulturpolitiske landskapet. Dette var også bakgrunnen for vårt hørings svar i forbindelse med EU-kommisjonens konsultasjon våren 2014, som mottok mer enn 10 000 svar.

Ny teknologi har gitt nye muligheter til innholdsbransjen, som bare delvis er utnyttet. Etter vår mening er det viktig at en revisjon av opphavsretten legger til rette for en best mulig digital utnyttelse, formidling og distribusjon av verk.

Utfordringene musikkbransjen møtte på slutten av 90-tallet med ulovlig eksemplarfremstilling er i dag så å si eliminert, ifølge bransjen selv<sup>1</sup>. Det har bransjen klart så å si uten innblanding fra lovgiver, gjennom etter hvert å imøtekomme de som har ønsket å utvikle og tilby tjenester som den nye teknologien legger til rette for. Det er etter vår oppfatning ikke primært håndheving av opphavsretten som har ført til dette skiftet, men gjennom at bransjen maktet å se ny teknologi som en mulighet og tilpasset seg det markedet de opererer i. Det er samtidig verdt å merke seg at de mest suksessfulle tjenestene ikke kommer etter initiativ tatt av bransjen selv, men av IKT-utviklere som har vært helt avhengige av å få med seg de som har rettighetene til musikken.

## **1.1 Revisjon av opphavsretten – en krevende oppgave**

Foreliggende høring representerer den fjerde og siste delen av KUDs revisjonsarbeid. I høringsnotatet beskrives et av hovedmålene med revisjonen, å gjøre loven enklere for alle dens brukere, men samtidig foreslås det enkelte materielle endringer.

Europakommisjonen gjennomførte i 2014 en omfattende offentlig høring om opphavsretten. Kommisjonen mottok i alt flere enn 11 000 svar, hvorav nesten 60 % kom fra sluttbrukere. Et av hovedtemaene for konsultasjonen var spørsmålet om det er behov for endringer i måten opphavsretten var utformet på. Svarene viser at det var stor uenighet blant respondentene om så var tilfelle. Behovet for reform var også forskjellig ut fra hvilket område man stilte spørsmål på, se illustrasjon på neste side.

---

<sup>1</sup> <http://itavisen.no/2015/01/27/vi-har-omtrent-eliminert-pirat-musikk-i-norge/>

Dette gjør revisjonen av opphavsrettens regulering til en særdeles utfordrende oppgave, og behovet for balanseringen av mange gode hensyn medfører at Kulturdepartementet involverer alle interessenter, og lar de komme til ordet, som i denne høringen.

<b>Legend:</b>	<b>Reform/change needed*</b>	<b>No reform/change needed</b>	<b>Unclear/non-copyright related</b>

\*reform proposals may be contradictory

	End users and Consumers	Institutional Users	Service Providers and Intermediaries	Authors and Performers	Collective Management Organisation	Publishers, Producers and Broadcasters
<i>Cross-border access to online content (Questions 1 to 7)</i>						
<i>the 'making available' and the 'reproduction' rights (Questions 8 to 10)</i>						
<i>Linking and browsing (Questions 11 and 12)</i>						
<i>Download to own digital content (Questions 13 and 14)</i>						
<i>Registration of works and other subject matters (Questions 15 to 18)</i>						
<i>Use and interoperability of identifiers (Question 19)</i>						
<i>Terms of protection (Question 20)</i>						
<i>Exceptions and limitations (Questions 21 to 23)</i>						
<i>Flexibility of exceptions (Questions 24 and 25)</i>						
<i>Territoriality of exceptions (Questions 26 and 27)</i>						
<i>Reservation and archiving (Questions 28 to 31)</i>						
<i>Off-premises access to library collections (Questions 32 to 35)</i>						
<i>E-lending (Questions 36 to 39)</i>						
<i>Mass digitisation (Questions 40 and 41)</i>						
<i>Teaching (Questions 42 to 46)</i>						
<i>Research (Questions 47 to 49)</i>						
<i>Disabilities (Questions 50 to 52)</i>						
<i>Text and data mining (Questions 53 to 57)</i>						
<i>User-generated content (Questions 58 to 63)</i>						
<i>Private copying and reprography (Questions 64-71)</i>						
<i>Fair remuneration of authors and performers (Questions 72-74)</i>						
<i>Respect for rights (Questions 75-77)</i>						
<i>A single EU copyright title (Questions 78-79)</i>						
<i>Other issues raised in the responses (80)</i>						
	End users and Consumers	Institutional Users	Service Providers and Intermediaries	Authors and Performers	Collective Management Organisation	Publishers, Producers and Broadcasters
<b>Reform/change needed*</b>	23	22	8	4	5	1
<b>No reform/change needed</b>	1	1	4	14	16	20
<b>Unclear/non-copyright related</b>	0	1	12	6	3	3

## 2. FORSKJELLIGE MATERIELLE TEMAER

### 2.1 Om lenking

I høringsnotatet skriver KUD følgende under punkt 3.3.10:

"Det domstolsskapte kriteriet nytt publikum ("new public") har som nevnt i punkt 3.3.2 blitt kritisert. Departementet har vurdert om spørsmål om lenking bør gjøres til gjenstand for særskilt regulering i loven, men vil ikke foreslå slike regler nå, bl.a. på bakgrunn av den opphavsrettsreform som pågår i EU."

KMD har forståelse for at enkelte rettighetshavere kan ønske at lenking til opphavsrettslig beskyttet materiale skal anses som en opphavsrettslig relevant handling, som dermed krever hjemmel i enten lov eller samtykke for at den skal være lovlig. Samtidig utgjør lenking grunnstammen av internett.

KMD tror at man ikke kan overskue alle mulige konsekvenser av å definere lenking som en handling som krever samtykke fra rettighetshaver.. I tillegg tror KMD at forståelse av lenking vil være svært vanskelig å håndheve rettslig.

Etter KMDs oppfatning er dette et spørsmål som det bør tilligge lovgiver å avgjøre, ikke domstolen. KMD ber derfor KUD om at det startes et arbeid med å utvikle en nasjonal posisjon på dette spørsmålet, med en målsetting om at denne posisjonen formidles og bidrar til den diskusjonen som ligger foran oss, utenfor egne grenser.

### 2.2 Om kopiering til privat bruk

#### 2.2.1 Ufravikelig rett til å kopiere til privat bruk

Digitutvalget, som overleverte sin rapport i 2013<sup>3</sup>, anbefalte at retten til kopiering til privat bruk ble avklart, og gjort ufravikelig. KMD har tidligere diskutert denne muligheten med KUD, og setter pris på at spørsmålet behandles i høringsnotatet.

Den teknologiske utviklingen har, også siden denne rapporten kom, gjort at strømming av innhold har tatt over store deler av markedet som tidligere tilbød nedlasting. KUD foreslår i høringsnotatet at bestemmelsen videreføres i samsvar med gjeldende rett, slik at bestemmelsen om kopiering til privat bruk, fortsatt kan fravikes ved avtale. Dette er blant

---

<sup>2</sup> <https://governancexborders.com/2014/07/25/eu-commissions-consultation-report-shows-current-copyright-is-unbalanced/>

<sup>3</sup> NOU 2013-2 "Hindre for digital verdiskaping"

annet begrunnet i et lavere spenningsforhold mellom kopiering til privat bruk og rettighetshavernes økonomiske interesser enn i 2005.

Etter KMDs syn handler dette ikke bare om dette spenningsforholdet, men også om tilgjengelighet for sluttbrukerne, og forholdet mellom rettighetshavere og distributører av innhold.

Sluttbrukerne er underlagt avtaleregimer som er, og har vært, kritisert fra både norske og internasjonale forbrukermyndigheter i en årrekke.

Det vil ofte være andre enn rettighetshaverne som blir satt til å implementere og håndheve opphavsrettslige begrensinger ved bruk av digitale tjenester. Eksempler her kan være Spotify for musikk og TV-distributører ved distribusjon av AV-tjenester.

Det er utvilsomt slik at disse avtalevilkårene også berører opphavsrettslige problemstillinger, og kan medføre en rettslig usikkerhet i den daglige bruken. KMD foreslår derfor at Kulturdepartementet likevel ser på mulighetene for å gjøre kopiering til privat bruk til en ufravikelig rett.

### 2.2.2 Privatkopieringsvederlag

Ut fra vår kunnskap ser det ikke ut at EU-kommisjonen vil legge frem noen forslag om endringer i reguleringen av vederlag for privatkopiering. Samtidig er forholdene rundt privatkopiering i stadig utvikling med bakgrunn i nye teknologier og avgjørelser i ECJ.

Den norske modellen, der privatkopieringsvederlaget er en post på statsbudsjettet heller enn en avgift på relevant utstyr, er en praktisk og pragmatisk måte å innhente privatkopieringsvederlag på. Estland og Finland har likt system. I den senere tiden har også Spania vurdert muligheten av å innføre et slikt system, som er mer forutsigbart, samtidig som det medfører langt mindre administrasjon og byråkrati.

Spanske rettighetshaverorganisasjoner har ikke ønsket et slikt system, og har forfulgt saken rettslig. Det har så langt endt med en avgjørelse i ECJ, som konkluderer med at opphavsrettsdirektivet, som er implementert i Norge, ikke åpner for en løsning der privatkopieringsvederlag finansieres over statsbudsjett:

"The copyright directive precludes fair compensation due to authors for private copying of their works from being financed by a budgetary scheme such as that established in Spain. Such a scheme does not guarantee that the cost of that fair compensation is ultimately borne solely by the users of private copies."<sup>4</sup>

---

<sup>4</sup> <http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2016-06/cp160060en.pdf>

KMD merker seg også at når strømmetjenester til en stor grad tar over for nedlasting av f. eks. musikk, har Norwaco, som fordeler privatkopieringsvederlaget i Norge, tatt det for gitt at såkalte offline spillelister faller inn under grunnlaget for fordeling av privatkopieringsvederlaget. Vi stiller spørsmål ved om ikke dette er en egenskap ved strømmetjenestene som brukeren allerede har betalt for. Dermed medfører privatkopieringsvederlaget en dobbeltbetaling, når vederlaget, som tildeles over statsbudsjettet, kommer i tillegg.

Vi mener at endringer i privatkopieringsordningen kan få konsekvenser for utviklingen av nye digitale innholdstjenester, særlig dersom grunnlaget utvides, og ordningen skal finansieres på andre måter enn i dag. Vi foreslår derfor at KUD foretar en gjennomgang av ordningen med privatkopieringsvederlag, med tanke på en mulig revisjon på bakgrunn av den teknologiske utviklingen, samt den rettslige utviklingen i Europa ellers.

## **2.3 Opphavsrett og viderebruk av offentlig informasjon.**

### **2.3.1 Opphavsrett og viderebruk**

KMD har ansvaret for offentleglovas bestemmelser som regulerer viderebruk av offentlig informasjon. KMD opplever av og til at opphavsrett påberopes av offentlige virksomheter der det i en viderebrukssammenheng ikke burde påberopes, eksempelvis ved opphavsrettsnotiser i rapporter, utredninger og lignende, slik at disse ikke fritt kan spres. Det er også en mulighet for at man ved å påberope seg opphavsrett, kan omgå reglene for hvor høye gebyrer man kan ta for å gjøre data tilgjengelig for viderebruk.

Viderebruk og opphavsrett ble inngående diskutert ved implementeringen av viderebruksdirektivet. Opphavsrett var også et viktig tema i behandlingen av endringsdirektivet til viderebruksdirektivet. I Prop. 111 L, om endringer i offentleglova, som er en gjennomføring av endringsdirektivet til viderebruksdirektivet, vurderte KMD, i samråd med Kulturdepartementet, at det ikke var ønskelig å foreslå endringer i åndsverkloven § 9 om unntak for offentlige dokumenter i forbindelse med endringene i offentleglova.

Åndsverkloven setter rammer for bruk av opphavsrettslig beskyttet materiale, og gir opphaver enerett til å råde over åndsverk. Mange dokumenter som er skapt av offentlig forvaltning har imidlertid ikke opphavsrettslig vern. Dokumenter som ”lover, forskrifter, rettsavgjørelser og andre vedtak av offentlig myndighet”, og ”forslag, utredninger og andre uttalelser som gjelder offentlig myndighetsutøvelse, og er avgitt av offentlig myndighet, offentlig oppnevnt råd eller utvalg, eller utgitt av det offentlige”, er ikke omfattet av åndsverkloven, jf. åndsverkloven § 9.

Forholdet mellom åndsverkloven og offentleglova presiseres i åndsverkloven § 27, hvor det slås fast at offentleglovas bestemmelser om dokumentoffentlighet går foran åndsverklovens regler om opphavsrettslig vern. Dette fordi innsyn etter offentleglova ikke betyr at verket er

offentliggjort i åndsverklovens forstand. For tilgjengeliggjøring og viderebruk vil man måtte foreta konkrete vurderinger.

Viderebruksdirektivet artikkel 1, nr. 2, bokstav b, i tillegg til direktivets fortalepunkt 22 og 24, gjør det klart at eventuell opphavsrett ikke påvirkes av viderebruksdirektivet. Dette utgangspunktet gjelder for opphavsrettigheter som tilligger enten tredjeparter eller den offentlige virksomheten. Samtidig gir fortalen en klar oppfordring om at offentlige virksomheter forvalter sine rettigheter på en måte som tilrettelegger for, og muliggjør viderebruk:

”(...)Public sector bodies should, however, exercise their copyright in a way that facilitates re-use.”

KUD skriver følgende i sitt høringsnotat om behovet for endringer i bestemmelsen som regulerer hvilke typer dokumenter som er unntatt fra vernet åndsverkloven gir:

"Etter departementets syn avgrenser gjeldende bestemmelse vernet etter åndsverkloven på en hensiktsmessig måte. Det synes derfor ikke å være noe stort behov for endringer. Bestemmelsen foreslås videreført med noen små språklige endringer."

Vi ser utfordringene ved å foreta endringer i denne bestemmelsen. Vi vil likevel anmode KUD om å følge opp Kommisjonens oppfordring om å legge til rette for viderebruk av offentlig informasjon, også utenfor virkeområdet til åvl. § 9. Dette kan eksempelvis gjøres gjennom å lage og implementere retningslinjer for hvordan det offentlige bør forvalte og utøve sine opphavsrettigheter.

### 2.3.2 Offentlige databaser

KUD diskuterer i høringsnotatet de tilfellene der enkelte dokumenter er unntatt fra vern etter åvl på grunn av sin karakter av offentlig dokument. KUD redegjør også for de tilfeller der dokumenter som er utarbeidet som en del av en tjenesteytende funksjon, ikke er omfattet av unntaksbestemmelsen i nåværende § 9. Disse dokumentene har dermed beskyttelse etter åndsverkloven.

For alle praktiske formål, vil den informasjonen som ønskes viderebrukt, være i form av en eller annen database eller lignende. Etter åvl. § 43 har

"Den som frembringer et formular, en katalog, en tabell, et program, en database eller lignende arbeid som sammenstiller et større antall opplysninger, eller som er resultatet av en vesentlig investering, har enerett til å råde over hele eller vesentlige deler av arbeidets innhold ved å fremstille eksemplarer av det og ved å gjøre det tilgjengelig for allmennheten."

KMD ser en mulighet for å øke tilfanget av offentlig informasjon som kan viderebrukes gjennom å endre nåværende § 43, gjennom å unnta databaser, slik de er definert i § 43, som er fremskaffet av det offentlige, eller for offentlige midler, fra vern etter denne bestemmelsen.

En slik løsning vil kunne medføre at vektlegging av det innholdsmessige korresponderer bedre med § 9, enn i dag. Etter § 43 tilkjennes et vern på bakgrunn av et stykke arbeid eller investering, uten at innholdet er relevant. Bestemmelsen i åvl § 9, og offentliglova ellers, tar hensyn til innholdet og opprinnelse, mer enn arbeidet som er lagt ned i produksjonen av det.

Vi foreslår på denne bakgrunn at KUD vurderer hvordan offentlig informasjon i form av en database eller lignende arbeid som sammenstiller et større antall opplysninger, eller hvor innsamling, kontroll eller presentasjon av innholdet innebærer en vesentlig investering, kan unntas vernet som gis i nye § 3-8.

## 2.4 Freedom of panorama

Etter hva KMD har grunn til å tro, vil det ikke komme noe forslag om regulering av dette unntaket i publikasjonene som er annonsert i slutten av september/begynnelsen av oktober. I sitt høringsnotat, foreslår KUD at gjeldende bestemmelse blir videreført, noe som innebærer at verk fritt kan avbildes og lastes opp på nett, så lenge det ikke er verket som er hovedmotivet, og gjengivelsen er ervervsmessig. KMD støtter dette.

## 3. EUROPEISK REGELVERK FOR OPPHAVSRETT

Niende desember 2015 publiserte Kommisjonen en kommunikasjon med tittelen "Towards a modern, more European copyright framework"<sup>5</sup>. I innledning skriver Kommisjonen følgende:

"Digital technologies, widespread broadband connections and reliance on the internet in daily life have transformed the way creative content is produced, distributed and used.

The internet has become a key distribution channel. In 2014, 49 % of EU internet users accessed music, video and games online. Business models unheard of only 15 years ago and new economic players like online platforms have become well established and today online services are a mainstream channel for consumers to enjoy creative content, alongside physical formats like books and DVDs. Making copies of content digitally is easy and quick. People often expect access to digital content on multiple devices, anytime and anywhere in the single market. When this does not happen, they find it hard to understand why.

---

<sup>5</sup> <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/towards-modern-more-european-copyright-framework-commission-takes-first-steps-and-sets-out-its>



EU copyright rules need to be adapted so that all market players and citizens can seize the opportunities of this new environment. A more European framework is needed to overcome fragmentation and frictions within a functioning single market.(...)"

Kommisjonens handlingsplan på opphavsrett i DSM er bygget på følgende fire pilarer:

1. Widening online access to content across the EU, including in the light of the results of the review of the Satellite and Cable Directive ;
2. Adapting exceptions to copyright rules to a digital and cross-border environment, focussing in particular on those exceptions and limitations which are key for the functioning of the digital single market and the pursuit of public policy objectives (such as those in the area of education, research - including text and data mining - and access to knowledge);
3. Creating a fair marketplace, including as regards the role of online intermediaries when they distribute copyright-protected content;
4. Strengthening the enforcement system.

Kommunikasjonen fra Kommisjonen inneholder i tillegg mange og til dels svært konkrete initiativ.

Norge har gode forutsetning til ikke bare å delta i den europeiske debatten om opphavsrettens videre utvikling, på enkelte områder er vi i en posisjon hvor vi faktisk også kan lede den. Vi har god digital kompetanse, vi har kommet langt i bruk og utvikling av løsninger, som for eksempelvis:

- Bokhylla-prosjektet
- avtalelisensiering
- første land i verden hvor de store plateselskapene proklamerte at piratkopiering omtrent er eliminert

I følge Sundvollenerklæringen skal Norges føre en mer aktiv politikk for å ivareta Norges interesser overfor EU, blant annet gjennom EØS-avtalen. Regjeringen har derfor sagt at den blant annet vil:

- Føre en proaktiv politikk for å ivareta norske interesser ved å medvirke tidligere i prosesser og politikktutforming i EU.
- Søke å utdype bilaterale relasjoner med sentrale europeiske land.
- Styrke koordineringen av statsforvaltningens samlede håndtering av europasaker for å sikre effektiv saksbehandling og bedre norsk medvirkning.
- Prioritere deltagelse i uformelle og formelle europeiske fora som EØS-avtalen gir oss adgang til.

Det er derfor viktig at vi utvikler nasjonale posisjoner som skal spilles inn i relevante prosesser. Som eksempel på hvorfor dette er viktig, kan nevnes opinionen som ble publisert av Generaladvokaten i EJC 15. august 2016<sup>6</sup>:

"The prior express consent of the author is necessary to use a copyright work under EU law; the statutory presumption of collective management of copyright doesn't comply with the need for express prior consent, even with an opt-out possibility and for a legitimate objective,"

Dersom denne blir fulgt opp, kan det få store konsekvenser for avtalelisensmodellen. Vi antar at KUD er enige med oss at det er kritisk at Norge følger opp saker som kan få konsekvenser for ordninger som avtalelisensen.

Et av temaene som er kommet høyt på agendaen i Brussel de seneste månedene, har fått betegnelsen "value gap". Med det menes at enkelte tjenester betaler mindre til rettighetshaverne enn andre. Andrus Ansip, visepresident i Kommisjonen, har uttalt at YouTube's relativt små utbetalinger til artistene, gir tjenesten en urimelig fordel i forhold til f. eks. Spotify:

"This is not only about rights owners and creators and their remuneration — it is also about a level playing field between different service providers. Platforms based on subscriptions are remunerating those authors; others service providers do not. How can they compete?<sup>7</sup>"

Etter KMDs oppfatning er denne differensieringen i både bruk og utsikter for inntekt, historisk sett helt normalt. Innholdsbransjene har hele tiden benyttet forskjellige modeller og markeder, hvor også differensiering av pris er, og har vært, helt naturlig. I dag distribueres eksempelvis musikk på mange forskjellige måter, alt fra salg av fysiske enheter, til strømmetjenester og radiospilling, til bruk i filmer og på tjenester som YouTube og Vimeo.

Samtidig er det her i utgangspunktet også snakk om lovlig og lisensiert distribusjon av innhold, slik at vederlag og vilkår ellers avtales mellom tjenestene og rettighetshaverne. Dette må hensyntas når spørsmålet om det såkalte verdigapet diskuteres fremover.

Så vidt vi forstår, innebærer spørsmålet om verdigapet blant annet å se på ansvarsfrie reglene i ehandelsreguleringen.

Vi mener at dette er et svært viktig og avgjørende spørsmål. Ehandelsreglene er i dag godt balanserte, og fungerer, under bred politisk enighet, godt. Dersom Kommisjonen åpner opp for revidering av denne reguleringen, må Norge, etter vår mening, være aktiv og tidlig ute med å ta til ordet for at en innsnevring av ansvarsfriheten vil kunne medføre at

---

<sup>6</sup><http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=181445&pageIndex=0&doclang=en&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=827307>

<sup>7</sup> <https://www.ft.com/content/d692aaf4-0320-11e6-99cb-83242733f755>

tjenestetilbyderne stenger eller begrenser sine opplastings- eller delingstjenester. Dette vil kunne ha en kjølede effekt på innovasjon og næringsutvikling. Samtidig vil en slik innsnevring kunne redusere brukernes muligheter til å dele og motta informasjon.

Regjeringens strategi for samarbeidet med EU har mange mål, og bygger på flere virkemidler. Et av disse virkemidlene er å bruke den europeisk arenaen for å få gjennomslag for regjeringens politikk. Det fordrer at vi engasjerer oss tidlig, med tydelige posisjoner når EU er i en tidlig fase av utviklingen av nytt regelverk som er viktig for Norge. Vi legger til grunn at Kulturdepartementet fortsetter å være proaktiv når europeisk politikk på opphavsrettens område foreslås, diskuteres og utformes. KMD, som blant annet har ansvaret for koordinering av oppfølgingen av strategien for et digitalt indre marked, bistår gjerne i dette arbeidet.

Med hilsen

Hanne Finstad (e.f.)  
avdelingsdirektør

Anny Skarstein  
seniorrådgiver

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.*